

אגודת נשים
נאמן עליהן

سند راهبردی س

آزمان دار القرآن الکریم

شهریور ۱۴۰۳

سازمان دَرَسَاتِ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ

فهرست

۷ ..... مقدمه

- ۱۰ ..... غفلت از مسائل اساسی انقلاب خطایی راهبردی
- سند راهبردی، زمینه ساز ارتقاء و کارآمدی سازمان دارالقرآن الکریم و کارآمدی سازمان دارالقرآن الکریم..... ۱۱

۱۳ ..... ارکان جهت ساز و پایه های معماری سند راهبردی

- ۱۳ ..... بیانیه ارزش ها
- ۱۵ ..... جهاد تبیین، مقدمه ایجاد عزم و جریان ملی
- ۱۷ ..... استفاده از فرصت حاکمیت اسلام
- ۱۷ ..... محتوا محوری و اهمیت تدبر و فهم ظاهر قرآن
- ۱۸ ..... چشم انداز
- ۱۹ ..... مأموریت های اساسی و تکالیف حاکمیتی
- ۲۰ ..... اهداف کلان

۲۱ ..... شناخت وضعیت موجود و ویژگی های زیست بوم

- ۲۲ ..... محیط شناسی
- ۲۲ ..... اهم قوت ها و ضعف ها
- ۲۴ ..... اهم فرصت ها و تهدیدها
- ۲۷ ..... جمع بندی و تحلیل وضع موجود

راهبردها و راهکارهای اجرایی ۲۹

- مأموریت اساسی اول: آموزش همگانی معارف قرآن در تمامی سطوح عمومی، تخصصی و تربیت کادر متخصص، با تأکید و تمرکز بر اُنس و فهم قرآن کریم و تدبیر در این کتاب شریف ۳۰
- مأموریت اساسی دوم: گفتمان‌سازی «قرآن زنده، پویا، فعال و اثرگذار» برای کاربردی‌سازی آموزه‌های قرآنی در زندگی عموم مردم در راستای اقامه فریضه جهاد تبیین ۳۱
- تکلیف حاکمیتی اول: آموزش همگانی فنون و مهارت‌های قرائت قرآن کریم در تمامی سطوح عمومی، تخصصی و تربیت کادر متخصص ۳۳
- تکلیف حاکمیتی دوم: آموزش و تربیت حافظان قرآن کریم در تمامی سطوح عمومی، تخصصی و کادر متخصص ۳۴
- تکلیف حاکمیتی سوم: هدایت، حمایت و نظارت هدفمند تشکل‌های قرآنی مردم نهاد (مؤسسات، خانه‌های قرآن، پایگاه قرآنی مساجد و...) و جهت دهی فعالیت‌های این مراکز به سمت مباحث کاربردی و مورد نیاز جامعه (جهاد تبیین، سبک زندگی، تدبیر و...) ۳۵
- تکلیف حاکمیتی چهارم: ساماندهی و نظارت بر امور چاپ و نشر مکتوب و الکترونیک قرآن کریم.. ۳۷

مقدمه

«كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ»^۱
قرآن کریم، تجلی خداوند بر بندگان^۲، باب معرفت الله، مرکز همه عرفان ها و مبدأ همه معرفت هاست^۳؛ نیکوترین و برترین سخن^۴ و متقن ترین و اطمینان بخش ترین نقشه راه وصول به سعادت دنیوی و اخروی^۵ و کتاب هدایت و انسان سازی^۶ است. قرآن کریم، منشور رحمت الهی، بیانی نورانی و روشنگر و حقیقتی گرانقدر و با عظمت^۷ و نسخه ای شفا بخش^۸، ایمن ساز^۹، حرکت آفرین^{۱۰}، جداکننده حق از

۱. سوره مبارکه ابراهیم، آیه شریفه ۱.

۲. قَالَ الصَّادِقُ ع: «لَقَدْ تَجَلَّى اللَّهُ لِخَلْقِهِ فِي كَلَامِهِ وَ لِكَيْتَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ»؛ بحار الأنوار، بیروت، ج ۸۹، ص ۱۰۷.

۳. امام خمینی ع: «اگر قرآن نبود باب معرفت الله بسته بود إلى الابد»؛ قرآن باب معرفت الله، انتشارات

پیام آزادی، ص ۱۶.

۴. «اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَسَابِهًا»؛ (سوره مبارکه زمر، آیه ۲۳).

۵. سوره مبارکه اسراء، آیه شریفه ۹.

۶. صحیفه امام (۲۱ جلدی)، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۸۶، ج ۶، ص ۲۸۷.

۷. «ق وَالْقُرْآنَ الْمَجِيدَ»؛ (سوره مبارکه ق، آیه ۱).

۸. «يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ»؛ (سوره مبارکه یونس، آیه ۵۷).

۹. «وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ جَبَابًا مَسْجُورًا»؛ (سوره مبارکه اسراء، آیه ۴۵).

۱۰. «قرآن کریم کتاب تحرک است؛ تحرک از طبیعت به غیب، تحرک از مادیت به معنویت، تحرک در راه عدالت،

تحرک در برقراری حکومت عدل»؛ صحیفه امام (۲۲ جلدی)، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۷۹، ج ۸، ص ۲۹۱.

باطل^۱، معجزه جاودان، ثقل اکبر و جامع همه تعالیم انبیای الهی و معارف ناب و حقیقی و معدن، منبع و مصدر ایمان لایزال اهل ایمان^۲، حبل المتین الهی و محور وحدت مسلمانان است.

بازگشت به قرآن، راه علاج مشکلات جهان اسلام و انقلاب اسلامی ایران، نقطه عطفی در این جریان مصلحانه بی‌تردید علاج این بلای خانمان سوز و مصائب اسف‌بار ناشی از آن، همان‌طور که همه احیاگران تفکر دینی و مصلحان اجتماعی بدان اذعان داشته و دارند^۳ «بازگشت به قرآن» و سیراب شدن از سرچشمه زلال هدایت الهی است^۴.

با قیام‌الله مردم ایران و طلوع فجر انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی علیه السلام نقطه عطف مهمی در این جریان مصلحانه بوجود آمد و بارقه‌های امید و نجات را در دل انسان‌های حق‌گرا و مستضعفان عالم روشن ساخت. انقلاب، بستری را فراهم نمود تا به موازات تحولات شگرف سیاسی در جهان دو قطبی غرب و شرق، شکاف عمیق

۱. «تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا»؛ (سوره مبارکه فرقان، آیه ۱).

۲. «فَهُوَ مَعْدِنُ الْإِيمَانِ وَبُحْبُوحَتُهُ»؛ نهج البلاغه، خطبه ۱۸۹.

۳. مقام معظم رهبری: «ضعف ما امت مسلمان، عقب‌ماندگی ما، کج‌رفتاری‌های ما، کج‌تابی‌های ما در مسائل اخلاقی و زندگی، همه این‌ها ناشی از دوری از قرآن است. ملت‌های مسلمان بر اثر حاکمیت طغیان‌گران و طاغوت‌ها - که قرآن مخاطبان خود را این‌همه از طاغوت‌ها برحذر داشته است - خونشان مکیده شد؛ نه فقط خون اقتصادی‌شان، نه فقط منابع حیاتی و معادن زیرزمینی و نفت و امثال این‌ها، بلکه روحیه ایستادگی‌شان، مقاومتشان، طلب علو و عزت در دنیا هم از ملت‌های مسلمان گرفته شد. ملت‌های مسلمان به فرهنگ خودشان پشت کردند، فرهنگ مادی‌گری را پذیرفتند. با این‌که به ظاهر ما کلمه «لا اله الا الله» گفتیم، در طول زمان مسلمان بودیم، اما فرهنگ غرب و معارف غرب در دل‌های ما اثر کرد و ماها را از حقایق دور کرد. آن وقت نه فقط اقتصادمان را، عزت دنیوی‌مان را از دست دادیم، بلکه اخلاق و معالِم اخلاقی‌مان را هم از دست دادیم. ما اگر دچار تنبلی هستیم، اگر دچار ضعف و سستی هستیم، اگر دل‌های ما با یکدیگر مانوس نیست، اگر در میان ما بدخواهی وجود دارد، این‌ها از آثار فرهنگ تزریقاتی تحمیلی ضد اسلامی و غیر اسلامی است.» (۱۳۹۰/۰۵/۱۱)

۴. مقام معظم رهبری: «مشکل بزرگ مسلمانان دنیا دوری از قرآن است؛ علاج هم برگشت به قرآن است.»

و غیر منتظره‌ای در طاق کسرای نظام سلطه - علیرغم ناباوری حاکمان آن - ایجاد شود و امکان آشنایی و انس انسان معاصر با آیات جان‌بخش قرآن کریم و حرکت به سوی قله‌های شرافت و کرامت انسانی در سایه‌سار «کلمه توحید» و «توحیدکلمه» و «ولایت الهی» مهیا گردد^۱.

انقلاب شکوهمند اسلامی در سال ۱۳۵۷، لیبکی بی‌نظیر به یگانه موعظه گران‌سنگ الهی ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِيَ وَفِرَادَى﴾^۲ بود. قیام‌الله جمعی معجزه‌آسا و بزرگ‌رستاخیزی که به حق، پاسخی تاریخی به این انحطاط و نوش‌دارویی برای آلام بشری پس از نبی معظم اسلام ﷺ بوده و هست و به لطف الهی [به‌رغم دشمنی‌های مکارانه و نو به نوبی شیطان بزرگ و ایادی‌اش] این نهضت، همچنان با طلایه‌داری مجاهدان راه حق، زنده و با اراده‌ای خلل‌ناپذیر، مُهتَمِّمٌ به درانداختنِ طرحی نو برای تغییر جدی حیات خسارت‌بار انسان امروز و برانداختن کاخ‌اتراف مستانه طواغیت و مستکبران است.

ولی فاصله تأسف بار زندگی مسلمانان از معارف حیات‌بخش و متعالی قرآن کریم و به تبع آن، افول تمدن اسلامی و عقب‌ماندگی تاریخی جوامع اسلامی، واقعیتی تلخ اما انکارناپذیر است؛ واقعیتی که در نتیجه غفلت مسلمانان و دسیسه‌های مستمر و هدفمند دشمنان اسلام برای حذف کامل قرآن از زندگی جوامع اسلامی^۳ طی سال‌های متمادی به وقوع پیوسته و لطمات سخت و خسارت‌باری را به همراه داشته است^۴.

۱. مقام معظم رهبری: «نظام جمهوری اسلامی، نظام دین‌مدار، یکی از بزرگ‌ترین اقلام عمل به قرآن است که این را انقلاب برای ما تأمین کرد.»؛ ۱۳۸۸/۰۷/۲۸

۲. سوره مبارکه سبأ، آیه ۴۶

۳. مقام معظم رهبری: «برادران و خواهران عزیز! سال‌های متمادی در این کشور تلاش شد تا بین ملت و قرآن فاصله بیندازند. برای ایجاد فاصله، عمداً تلاش کردند؛ سعی کردند تا قرآن را از زندگی ما به کلی حذف کنند.»؛ ۱۳۷۰/۱۱/۱۷

۴. مقام معظم رهبری: «اقت اسلامی اگر از قرآن استفاده نکند و اعراض کند - کما این که متأسفانه در برهه‌های زیادی از تاریخ ما این اتفاق افتاده است - ضربه خواهد خورد، سیلی خواهد خورد؛ همچنان که خورد.»

(۱۳۹۷/۰۲/۰۶)

غفلت از مسائل اساسی انقلاب خطایی راهبردی

توجه به ارتباط وثیق و اصولی مبانی فکری انقلاب اسلامی با فرهنگ وحی و آموزه‌های جهان شمول آن، روشنگر این معناست که شکل‌گیری، تداوم و توسعه دستاوردهای انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران مرهون بهره‌مندی از سرمایه‌های اصیل فرهنگی و دینی برگرفته از هدایت‌های قرآنی است و بی‌توجهی به این امر می‌تواند مخاطره‌آمیز باشد.

چنانچه هرگونه بی‌توجهی نسبت به اساسی‌ترین مسئله‌های انقلاب الهی و عظیم مردم ایران و غفلت از ژرف‌کاوی برای نیل به تحلیل‌های غنی و حاوی سویه‌های چاره‌اندیشانه [ناظر به خلأهای اصلی و مسئله‌های اولویت‌دار این مقطع از نهضت] خطایی راهبردی است.

نباید از نظر دور داشت که «امروز فرصتی تاریخی و استثنایی است برای این که قرآن در هدایت و عمل انسان‌ها، قدرت و چیرگی خود را نشان دهد»^۱ و «دستیابی به جامعه‌ای متمسک به قرآن و عترت علیهم‌السلام و برخوردار از ایمان و عمل صالح و تحقق اندیشه‌های معمار بزرگ انقلاب اسلامی علیه‌السلام و رهنمودهای مقام معظم رهبری علیه‌السلام در گسترش فرهنگ حیات‌بخش قرآن کریم و ارتقای ایران به کشوری توسعه یافته با هویتی اسلامی - انقلابی در گرو عزم ملی و اراده هماهنگ مدیران ارشد نظام برای توسعه فرهنگ قرآنی است»^۲؛ و در این راستا باید به یک عزم ملی و اراده هماهنگ بین مدیران ارشد نظام برای اقامه قرآن رسید و برای تحقق این مهم نگاه‌های رایج [هرچند دغدغه‌مند] کافی نیست و مدیریت و راهبری فضای قرآنی در کشور به توصیفی عمیق، غنی و تفصیلی از اوضاع فرهنگی و تشخیص دقیق از نیازها نیازمند است؛ باید عمیق‌تر، نظام‌مندتر و جامع‌تر با مسائل مواجه شد و کلیت عوامل مختار و درهم پیچیده موثر بر فرهنگ و ذهنیت جامعه را با هم دیده و برای

۱. پیام مقام معظم رهبری علیه‌السلام به گردهمایی توجیهی دبیران قرآن

۲. منشور توسعه فرهنگ قرآنی

اثر بخشی واقعی بر کل این زیست بوم، برنامه ریزی نمود. باید به جای مدیریت فرهنگ به معنای رایج، به «راهبری فضای قرآنی» با معانی و لوازم تحقق آن اندیشید؛ چرا که «بخشی نگری، جزئی نگری، نبود نگاه راهبردی، شعارزدگی، اقدامات غیر روش مند، عدم توجه به تجارب و تکرار مسیرهای ناموفق گذشته» از جمله خطاهای نابخشودنی در این مسیر است که باید به جد از آنها احتراز نمود و جای هیچ اهمال و مداهنه‌ای در لزوم توسعه فرهنگ قرآنی - در ارتباطی ناگسستی با سنت نبوی ﷺ و سیره معصومین علیهم السلام - به عنوان استراتژی بی‌بدیل فرهنگی، سیاسی و اجتماعی باقی نمانده و حجت بر همگان [به خصوص مسئولین نهادهای حاکمیتی] تمام گردیده است.

سند راهبردی، زمینه ساز ارتقاء و کارآمدی سازمان دارالقرآن الکریم و کارآمدی سازمان دارالقرآن الکریم

در همین راستا سازمان دارالقرآن الکریم با داشتن گسترده‌ترین و باسابقه‌ترین مجموعه تخصصی در عرصه فعالیت‌های قرآنی کشور، به منظور دستیابی به موفقیت حداکثری در عمل به وظایف خود و تسهیل و تسریع در روند تعالی سازمانی، نسبت به تدوین و ارائه سند راهبردی این سازمان در افق پنج ساله (۱۴۰۲-۱۴۰۶ ه.ش) و در قالب مجموعه حاضر مبادرت ورزیده است.

سند حاضر، حاصل بازبینی و بازنگری سند راهبردی سازمان تبلیغات اسلامی در حوزه امور قرآنی در افق ده ساله (۱۳۹۴ لغایت ۱۴۰۴ ه.ش) و سند بازنویسی شده آن در سال ۹۸ و با امعان نظر نسبت به مفاد سند تحول سازمان تبلیغات اسلامی، منشور توسعه فرهنگ قرآنی و سایر اسناد بالادستی و صدها ساعت جلسه کارشناسی است که تدوین آن در بهمن ماه ۱۴۰۲ نهایی و در هیئت مدیره و هیئت امنای این سازمان مورد تأیید و تصویب قرار گرفت.

ضمن ارج نهادن به زحمات و تلاش‌های پیش‌کسوتان و بهره‌مندی از تجارب ارزشمند آن‌ها و با استفاده از سرمایه نیروهای جوان، رشید، پرانگیزه، فهیم و انقلابی

و بهره‌گیری از دیگر صاحبان فکر و تجربه‌های درون و برون سازمانی، با اندیشه‌ورزی و طراحی و توجه به الزامات محوری برای حرکتی موثرتر، به یاری خداوند منان کمر همت به تحول سازمان و پیش‌برد عملیات‌های موثر و کارآمد بسته و در این مسیر مهم و پرمسئولیت به فضل الهی و عنایات امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف امیدواریم.

و من الله التوفیق

ارکان جهت‌ساز و پایه‌های معماری سند راهبردی

بیانیه ارزش‌ها

درباره قرآن کریم بر این باوریم که:

- قرآن کریم؛ معجزه و حقیقتی جاودان است که گذر زمان و تداول ایام نه تنها از تلالؤ آیات نورانی و طراوت پیام‌های جان‌بخش آن نکاسته و نمی‌کاهد، بلکه رشد و توسعه روزافزون دانش و معرفت‌های بشری همواره وجوه بیشتری از اعجاز لفظی و معنوی کلام الله مجید و برتری و تفوق آن بر تمامی علوم و معارف بشری را آشکار می‌سازد^۱.

- قرآن کریم؛ حقیقت پراحتشام حاکم و ناظر بر تمامی زوایای هستی، تنزل بالحق از حقیقت حیات و تجلی خدای حیّ قیوم، کتابی است که با حکمت و شعور ربانی، کاملاً زنده، حاضر، حکیم و با شعور است و مطابق نیاز هر یک از مخاطبانش با آن‌ها سخن گفته و ارتباط برقرار می‌کند.

- قرآن کریم؛ اساسی‌ترین مرجع لایزال این انقلاب پرسخن و تنها نسخه و مرجع حل مسائل روز و پاسخگوی سؤالات گوناگون بشر برای زندگی فردی و اجتماعی است که برای جهان امروز و همیشه تاریخ حرف‌های نو دارد و باید برای حل مسائل

۱. «لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ» (سوره مبارکه فصلت، آیه ۴۲)

اصلی جامعه به خصوص در عرصه جامعه‌پردازی و حکمرانی [بدون اتکاء به غرب متجاوز و شرق حیل‌ساز] مرجعیت پیدا کند.

- قرآن کریم؛ علت محدثه و مبقیه انقلاب اسلامی است. تجلی قرآن در تحقق نظام جمهوری اسلامی جلوه‌کرد و قطعا تداوم و استمرار آن نیز با ادامه عمل به قرآن و تحقق آن است. فلذا یکی از راهبردی‌ترین و مهم‌ترین کارها در دوران انقلاب اسلامی و حاکمیت اسلام، کار برای اقامه قرآن است!^۱

- قرآن کریم؛ نه تنها محور بلامنازع وحدت مسلمین بلکه نقطه جمع عائله بشری است^۲. بر همین اساس بزرگ‌ترین سرمایه و ظرفیت برای دیپلماسی و ارتباط با جهان اسلام و اهل سنت است که متأسفانه در سالیان گذشته مورد غفلت واقع شده است. قرآن کتاب آسمانی مورد قبول همه جریان‌های اسلامی در جهان اسلام و در کلام مقام معظم رهبری، هم منادی و آمر وحدت اسلامی و هم محور آن است!^۳

۱. مقام معظم رهبری: «کاری که قرآنی‌ها امروز در کشور ما می‌کنند، به نظر من یک کار راهبردی و مهم است» و «در دوران جمهوری اسلامی و حاکمیت اسلام، یکی از برنامه‌های اصلی برای مسئولین کشور، ترویج قرآن است.» (۱۳۹۱/۰۴/۰۴)

۲. «ما مفتخریم و ملت عزیز سر تا پا متعهد به اسلام و قرآن مفتخر است که پیرو مذهبی است که می‌خواهد حقایق قرآنی، که سراسر آن از وحدت بین مسلمین بلکه بشریت دم می‌زند، از مقبره‌ها و گورستان‌ها نجات داده و به عنوان بزرگ‌ترین نسخه نجات‌دهنده بشر از جمیع قیودی که بر پای و دست و قلب و عقل او پیچیده است و او را به سوی فنا و نیستی و بردگی و بندگی طاغوتیان می‌کشاند، نجات دهد؛» وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی حضرت امام خمینی علیه السلام.

۳. مقام معظم رهبری: «(اتحاد مسلمانان یک فریضه قطعی قرآنی است؛ این یک چیز دلبخواه نیست؛ این را به عنوان یک وظیفه باید نگاه کنیم. قرآن دستور داده: ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾؛ یعنی حتی در اعتصام به حبل الله هم با اجتماع باید این کار را انجام بدهید. ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾؛ این (امر) است.» (۱۴۰۰/۰۸/۰۲) و «قرآن باید محور اجتماع امت اسلامی و همه ملت‌های اسلامی باشد.» (۱۳۸۳/۰۶/۲۶)

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ (سوره مبارکه حدید، آیه ۲۵)
 ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ (سور مبارکه توبه و صف،

- قرآن کریم؛ روشن و قابل فهم برای همه است و استفاده از آن، به هیچ وجه در انحصار افرادی خاص نیست^۱؛ همه افراد جامعه می‌توانند و باید با قرآن آشنا شوند و از هدایت‌های قرآنی بهره‌گیرند، تا جایی که قدرت تمییز قرآنی حق از باطل را به دست آورند. به نحوی که «وقتی کسی در این کشور و این جامعه حرفی زد و مطلبی گفت، هر کسی از جوان‌های این مملکت بتواند با آشنایی با قرآن، تشخیص بدهد که این حرف غلط یا درست است، آن وقت ما با قرآن آشنا هستیم و فرهنگی قرآنی بر زندگی ما حاکم است. هنوز ما آن جور نشده‌ایم؛ هنوز وقتی کسی که به نام قرآن به نام اسلام و دین حرفی می‌زند خیلی‌ها در شبهه می‌افتند. چرا؟ چون هنوز آن طور که باید و شاید ما با مفاهیم قرآن آشنا نشده‌ایم و این مفاهیم در جامعه ما گسترش پیدا نکرده است»^۲.

جهاد تبیین، مقدمه ایجاد عزم و جریان ملی

اقامه قرآن به اقامه «توحید» است که در اندیشه امام راحل علیه السلام نه صرفاً یک بسته دانایی، بلکه پدیده‌ای است از جنس «صیروت و شدن»؛ حرکتی وجودی به وسعت همه عوالم. روح این توحید، نفی عبودیت و اطاعت هرکس، غیر از خدا و همه طواغیت است و لاجرم، این بینش توحیدی برای مؤمنین، منبع توفندگی و ایجادکننده نگرشی متعهد، سازنده و فعال است.

بار امانتی که امروز بر دوش ملت ایران و مسؤولین نظام است، از همیشه تاریخ سنگین‌تر است و همان‌گونه که در پیروزی انقلاب اسلامی، قیام‌الله جمعی نقشی مهم و بی‌بدیل داشت، در تداوم این خیزش بزرگ الهی و برای اقامه قرآن در اندیشه اسلام ناب نیز، نیازمند قیامی مردمی است. مردمی که رکن اساسی تحولات اجتماعی هستند. همانطور که قرآن به ما می‌آموزد^۳:

۱. مقام معظم رهبری: «در جامعه قرآن در انحصار افراد خاصی نباشد، بلکه همه افراد جامعه و مجموعه‌های مختلف در جامعه، با قرآن آشنا باشند و از هدایت قرآنی بهره‌گیرند.» (۱۳۶۹/۱۲/۱۵)

۲. مقام معظم رهبری ۱۳۷۸/۹/۲۰

۳. «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ» (سوره مبارکه حدید، آیه ۲۵)

تجربه تاریخی نشان می‌دهد اگر در این گام، اراده نیرومند مردم، به استقامت در مسیر نیل به قلّه‌ها تعلق بگیرد، این بار بزرگ، به مقصد خواهد رسید. مردمی حق طلب که بارها ثابت کرده‌اند، اگر کلمه حق و اسلام ناب، در نزدشان «روشن و مبین» شود از پا نخواهند نشست.

ضرورت تبیین [که «اساس برنامه راهبردی اسلام» و روش بسط تفکر اسلامی است] به ضرورت اثرگذاری بر مردمی که محور اقامه حق و قسط هستند، بازمی‌گردد و «تبیین مؤثر»، فرآیندی است که به ایجاد تغییراتی فراتر از تفاوت‌های روبنایی در انسان‌ها و چه بسا «خلق هویتی برتر» منجر شود.

تبیین، در امتداد بسترسازی تکوّن عقیده و ایمان، باید امیدواری، شوق و انگیزه الهی برای حرکت ایجاد کرده و عزم و اراده‌ای نیرومند را در افراد باعث شود و سازمان دارالقرآن الکریم، باید هویت و جوهره اصلی این حرکت، یعنی «اراده» را هدف بگیرد. به میدان آوردن مردم رمز پیروزی در این کارزار و منازعه همه‌جانبه با استکبار و تهاجم گسترده تمدن غرب است.

ارتقاء دستگاه نظام محاسباتی و حتی رشد عقلانیت دینی هم از مهم‌ترین ثمرات هویتی تبیین است که در بررسی فعالیت‌های فرهنگی باید سخت‌گیرانه مورد ارزیابی قرار گیرد. در مقیاس کلان نیز، تبیین مؤثر در امتداد ساخت گفتمان، باید بتواند مطالبه و تعهد عمومی را تقویت کرده و در نهایت به ایجاد و تقویت جریان اجتماعی برای استقرار جامعه قرآنی منجر شده و تا رسیدن به هدف یعنی حاکمیت بخشیدن به دین خدا و متلاشی ساختن قدرت شیطانی طاغوت ادامه می‌یابد^۱.

۱. «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ» (سور مبارکه توبه و صف،

استفاده از فرصت حاکمیت اسلام

آری امروز که دوران حاکمیت اسلام است و در میانه راه پیشرفت قرار داریم یکی از بزرگترین حسناتی که می‌شود تصور کرد^۱ و یکی از راهبردی‌ترین کارها^۲ و برنامه‌های اصلی برای مسؤلین کشور^۳، تلاش برای اقامه قرآن در جامعه است. باید قدر نعمت بزرگ حاکمیت اسلامی را بدانیم و شکر این نعمت را به جا آوریم و از این فرصت تاریخی و استثنایی برای این که قرآن در هدایت و عمل انسان‌ها، و در ساخت جامعه و تمدن نوین اسلامی، قدرت و چیرگی خود را نشان دهد، خصوصاً ظرفیت‌های گسترده جریان‌های مردمی و نهادهای حاکمیتی از جمله سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری انقلاب اسلامی، سازمان رسانه‌ای سپهر، بنیاد هدایت و... بهره‌مند گردیم.

محتوا محوری و اهمیت تدبر و فهم ظاهر قرآن

با فهم صحیح و دقیق از فلسفه وجودی نزول قرآن کریم (هدایت بشر به سمت سعادت دنیوی و آخروی) باید اذعان کرد [همان‌گونه که وظیفه اساسی رسولان الهی برای تحقق تمدن توحیدی «تبیین ما نزل الیهم» برای مردم بوده است] عقلانیت فعالیت‌های قرآنی و به صورت ویژه مسأله محتوا، رکن اصیل و محوری است. امروز دیگر فعالیت‌های قرآنی بدون رویکردهای محتوا محور، جوابگوی نیازهای مخاطبان، بویژه جوانان نیست؛ در دورانی که دشمن با سیلی از شبهات و سؤالات در حال تغییر نگاه‌ها و ایجاد گره در ذهن‌های جوانان است، قرائت بدون تدبر و فهم معانی و دریافت مقاصد خداوند، آن‌ها را اقناع نمی‌کند.

۱. مقام معظم رهبری: «امروز در سراسر دنیای اسلام، هرکاری برای قرآن، و در جهت فهم قرآن و اشاعه‌ی قرآن انجام بگیرد، یکی از بزرگ‌ترین حسناتی است که می‌شود تصوّر کرد.» ۱۳۹۶/۰۲/۰۷
۲. مقام معظم رهبری: «کاری که قرآنی‌ها امروز در کشور ما می‌کنند، به نظر من یک کار راهبردی و مهم است... کسانی که در این راه تلاش می‌کنند، در واقع این حرکت راهبردی را دارند انجام می‌دهند و این بسیار مهم است؛ این را باید قدر دانست.» ۱۳۹۳/۰۴/۰۸
۳. مقام معظم رهبری: «در دوران جمهوری اسلامی و حاکمیت اسلام، یکی از برنامه‌های اصلی برای مسؤلین کشور، ترویج قرآن است؛ تلاوت قرآن، انس با قرآن، فهم قرآن، حفظ قرآن...» ۱۳۹۱/۰۴/۰۴

تقویت آموزش «تدبر در قرآن در عرصه آموزش همگانی»، «انتقال پیام‌های کاربردی و حرف روز قرآن در عرصه تبلیغ و ترویج»، «بسترسازی برای ورود اولیه قرآن در حل مسائل اصلی جامعه در نظام حکمرانی و فرآیند حل مسائل نظام اسلامی»، «ساماندهی جریان تولید محتوای روز و ناظر به فریضه جهاد تبیین»، در عین محوریت «مکتب امام»، «تقویت جریان گفت‌وگوهای راهبردی و اندیشه‌ورزی در حلقه‌های میانی»، «رواج تفکر و فعالیت‌های مسأله‌محور در میان کنش‌گران»، و «غلبه اولویت‌های انقلاب اسلامی در فضای گفتمانی قرآنی»، از مؤلفه‌های سازنده تصویر مطلوب از زیست‌بوم قرآنی محتوا محور است.

همان‌طور در خود قرآن کریم، مهم‌ترین الگوی مواجهه مردم با کلام الله مجید، «تلاوت آیات»^۱ معرفی شده است؛ سازمان دارالقرآن الکریم تحقق تلاوت آیات برای عموم مردم را وظیفه اساسی خود می‌داند. تلاوتی توأم با تدبر در آیات به نحوی که غرض هدایتی آیات به مخاطب منتقل گردد. اینجا است که تدبر و فهم لایه اول قرآن برای عموم مردم اهمیت خاص و ویژه‌ای پیدا می‌کند و باید در همه فعالیت‌ها به عنوان یک رویکرد مطلوب، مورد اهتمام قرار گیرد.

چشم‌انداز

با استعانت از خداوند سبحان و با تمسک به قرآن کریم و اهل بیت عصمت و طهارت «علیهم السلام»، سازمان دارالقرآن الکریم در افق سال ۱۴۰۶ به عنوان سازمانی بالنده، مشارکت‌جو و مبتنی بر فرزاندگی و دانایی، به موازات ایفای نقش مؤثر در عرصه‌های کلان امور قرآنی، مرجع‌گسترش فرهنگ و معارف قرآن کریم از طریق راهبری زیست‌بوم قرآنی کشور و پایه‌گذار افق‌ها و فعالیت‌های نوین و اثرگذار

۱. حدود ۴۰ استعمال از ریشه تلاوت در آیات متعددی همچون: «وَاقْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا»، «كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا»، «الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ»، «وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ»، «إِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا»، «وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا»

در راستای کاربردی نمودن آموزه‌های قرآن کریم در زندگی فردی، فرهنگی، اجتماعی اقتصادی و سیاسی جامعه است.

مأموریت‌های اساسی و تکالیف حاکمیتی

۱. آموزش همگانی معارف قرآن در تمامی سطوح عمومی، تخصصی و تربیت کادر متخصص، با تأکید و تمرکز بر انس و فهم قرآن کریم و تدبر در این کتاب شریف.
۲. گفتمان‌سازی «قرآن زنده، پویا، فعال و اثرگذار» برای کاربردی‌سازی آموزه‌های قرآنی در زندگی عموم مردم در راستای اقامه فریضه جهاد تبیین.
۳. آموزش همگانی فنون و مهارت‌های قرائت قرآن کریم در تمامی سطوح عمومی، تخصصی و تربیت کادر متخصص.
۴. آموزش و تربیت حافظان قرآن کریم در تمامی سطوح عمومی، تخصصی و کادر متخصص با تأکید بر حفظ موضوعی.
۵. شکل دهی، هدایت، حمایت و نظارت هدفمند تشکل‌های قرآنی مردم نهاد (موسسات، خانه‌های قرآن، پایگاه قرآنی مساجد و...).
۶. ساماندهی و نظارت بر امور چاپ و نشر مکتوب و الکترونیک قرآن کریم.

اهداف کلان

۱. فراگیر شدن اُنس و تدبیر در قرآن در جامعه.
۲. تبدیل مفاهیم اساسی قرآن به مسلمات فکری و محکّمات اذهان جامعه و فرهنگ عمومی^۱ با توجه به نیازهای امروز انقلاب اسلامی.
۳. آشنایی و اُنس عموم مردم با صحیح خوانی قرآن کریم و توسعه آموزش‌های تخصصی و ساماندهی تربیت نیروهای متعهد و متخصص در سطوح مختلف قرائت قرآن.
۴. فرهنگ‌سازی حفظ قرآن کریم به خصوص حفظ موضوعی در بین اقشار مختلف مردم.
۵. ساماندهی و ارتقای جریان‌های قرآنی مردم نهاد و بسترسازی جهت رشد و تعالی آن‌ها در حوزه نوآوری‌های قرآنی.
۶. استانداردسازی چاپ و نشر قرآن کریم.

---

۱. «ما از قرآن دوریم؛ ما از قرآن بیگانه‌ایم؛ ما با مفاهیم قرآن ناآشنایم؛ باید کاری کنیم؛ آن‌قدر تلاش کنیم که مفاهیم قرآنی جزو مفاهیم رایج و گفتمان‌های عمومی ملت‌های مسلمان و کشورهای ما قرار بگیرد... برای اینکه این مفاهیم مورد عمل قرار بگیرد و تحقّق پیدا کند، اول باید این مفاهیم را جزو بیّنات افکار جامعه اسلامی قرار داد و کاری کرد که برای جامعه‌ی اسلامی این مفاهیم قطعی و روشن بشود که هیچ‌چیزی جلوی آن را نتواند بگیرد. ما در این مرحله هنوز گرفتاریم، ما در این مرحله هنوز مشکل داریم؛ باید کاری بکنیم که این مفاهیم در جامعه‌ی اسلامی تبدیل بشود به مسلمات فکری، به رایج‌ترین افکار مشترک بین همه قشرهای مردم؛ این کاری است که باید در زمینه قرآن انجام بگیرد... این معارف باید تبدیل بشود به گفتمان‌های عمومی در بین مردم؛ آن‌قدر تکرار بشود، آن‌قدر کار بشود، آن‌قدر درباره‌اش تحقیق بشود، آن‌قدر بنویسند، آن‌قدر شعرا و ادبا و هنرمندان درباره آن کار هنری بکنند که این‌ها بشود جزو واضحات و بیّنات جامعه اسلامی؛ البته این نشدنی نیست، دور از دسترس هم نیست، خیال نکنند که حالا این کارها را اگر بخواهیم بکنیم، صد سال طول می‌کشد؛ نه، اگر اهل دل و اهل دین همت بکنند، این کارها خیلی زود تحقّق پیدا می‌کند؛ باید این جور دنبال قرآن رفت.» (۱۳۹۶/۰۲/۰۷)

شناخت وضعیت موجود و ویژگی‌های زیست بوم

بی تردید درک صحیح از مقتضیات هر عصر و نسلی، لازمه مواجهه منطقی و مؤثر با شرایط و موقعیت‌هایی است که مناسبات، روابط و کنش‌ها و واکنش‌های متکثر و متنوعی را در محیطی طبیعی شکل می‌دهد، محیطی که امروز ما از آن با «زیست بوم» یاد می‌کنیم، محیط بقاء، تعامل و تعالی یک مجموعه با مختصات تعیین کننده‌ای که بدون شناخت ویژگی‌ها، پیچیدگی‌ها و فهم و تحلیل صحیح مؤلفه‌های مؤثر آن، اتخاذ هر نوع استراتژی و یا ترسیم راهبرد و راهکاری از روایی لازم برخوردار نبوده و اطمینان بخش نخواهد بود.

از این منظر شناخت وضع موجود و زیست بوم مورد نظر و لایه‌های گوناگون و عناصر متکثر، مهم و تاثیرگذار درونی و بیرونی و فهم ارتباط بین آن‌ها، از اهمیت به سزایی برخوردار بوده و امری اجتناب ناپذیر است؛ به خصوص اگر در نظر بگیریم که: - زیست بوم؛ حرکت، رشد و جهت داشته و هویتش فراتر از اجتماع اجزاء و همچون روحی برای بدن است.

- زیست بوم؛ مانند یک موجود زنده، هوشمندانه عمل می‌کند؛ به تغییرات واکنش نشان داده، قدرت ترمیم و مقابله داشته و عناصر داخلی آن در تعامل و تکاملی زنده با یکدیگرند.

- زیست بوم؛ اثر پذیر و قابل «هدایت» است و می‌توان آن را به سمت و سوی مورد نظر سوق داد و تغییرات آن را راهبری کرد.

در این بین، زیست بوم فرهنگی کشور و به تعبیر دیگر وجوه فرهنگی زیست بوم از اهمیت و حساسیت به سزایی برخوردار است چراکه از یک سو نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای در سایر ابعاد زیست بوم دارد و از سوی دیگر با تهاجم فرهنگی از سوی دشمن مواجه است؛ تهاجم گسترده‌ای که با پشتوانه اتاق‌های هماهنگی و فکر و در قالب برنامه‌های نرم، هوشمندانه، فراگیر و بلندمدت و با ایده جهانی‌سازی، در تقابل آشکار با تمدن نوین اسلامی ساماندهی شده است.

محیط‌شناسی

از آنجا که ایفای نقش مؤثر در راهبری زیست بوم قرآنی کشور و اتخاذ راهبردها و راه کارهای مناسب برای انجام مأموریت‌های اساسی و وظایف حاکمیتی و دستیابی به اهداف کلان مورد نظر سازمان دارالقرآن الکریم، مستلزم بررسی و تحلیل عوامل درونی و بیرونی تأثیرگذار بر ارکان جهت ساز سند راهبردی است؛ با در نظر گرفتن نتایج حاصل از مطالعات پیشین در این عرصه که در اسناد بالادستی و پیشین سازمان منعکس است از یک سو و بهره‌مندی از نظرات صاحب نظران و جامعه نخبگانی از سوی دیگر، اهم نقاط «قوت» و «ضعف» در «محیط درون سازمانی» و همچنین «فرصت‌ها» و «تهدیدها» در «محیط برون سازمانی» به شرح زیر شناسایی و به ترتیب درجه اهمیت به شرح زیر احصاء شد:

اهم قوت‌ها و ضعف‌ها

قوت‌ها

۱. تجربه، اعتبار و پیشینه درخشان سازمان دارالقرآن الکریم به برکت فعالیت‌های گسترده و مؤثرش از ابتدای انقلاب و تعریف روندهای منظم پیشین و همواری مسیر

- برای فعالیت‌های بزرگ آتی و تعامل هر چه مؤثرتر با دیگر کنش‌گران قرآنی کشور.
۲. وجود بستر و امکان ارتباط گسترده با بدنه مردمی جریان‌های قرآنی از طریق تشکل‌های قرآنی مردم نهاد اعم از موسسات، خانه‌های قرآن شهری و روستایی، جلسات محوری قرآن و اساتید قرآنی در سراسر کشور.
۳. همراهی دغدغه‌مندانۀ رئیس سازمان تبلیغات اسلامی و دیگر معاونان و مسئولان این سازمان با دارالقرآن به دلیل جایگاه ویژه قرآن در تحقق رسالت و مأموریت‌های سازمان تبلیغات اسلامی.
۴. برخورداری سازمان از اعتبار و جایگاه‌های قانونی و تکالیف حاکمیتی در سطح ملی.
۵. حضور چهره‌های علمی و فرهنگی و پیش‌کسوتان قرآنی در سطح هیئت‌امنا و هیئت‌مدیره سازمان دارالقرآن الکریم.
۶. برخورداری از شبکه گسترده سرمایه‌های انسانی در سطوح مدیریتی و کارشناسی قرآن در سطح ستاد و صف و در اقصی نقاط کشور.

تهدیدها

۱. کمبود منابع انسانی متخصص، کارآزموده و متعهد متناسب با حجم فعالیت‌ها و برنامه‌های قرآنی بخصوص در حوزه مدیریت‌های قرآنی.
۲. فقدان برنامه جامع برای جذب و نگهداری و توانمندسازی سرمایه‌های انسانی و عدم ثبات و امنیت شغلی به خصوص در سطح ستاد در سال‌های اخیر.
۳. شکل‌گیری تصویر ضعیف، مخدوش و سردرگم از سازمان دارالقرآن الکریم و عدم اقبال نیروهای متخصص و کارآمد در سال‌های گذشته به دلیل تغییر مأموریت‌های سازمان بدون ریل‌گذاری مناسب و به ثمر نرسیدن فعالیت‌ها.
۴. ضعف در زیرساخت‌های فن‌آورانه فعالیت‌های قرآنی صف و ستاد به تناسب ضرورت‌های فرهنگی بخصوص سرعت تحولات فضای مجازی

۵. کاهش ضریب استقلال و کندشدن فرایندهای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری به واسطه افزایش مداخلات برخی حوزه‌های نظارتی در سطح صف و ستاد.

اهم فرصت‌ها و تهدیدها

فرصت‌ها

۱. جایگاه ویژه و مقدس قرآن کریم در جامعه و بلامنازع بودن آن به عنوان محور وحدت مسلمانان.
۲. تأکید و توجه اصولی بنیانگذار فقید جمهوری اسلامی ایران امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام بر لزوم حاکمیت تعالیم قرآن و بسط و ترویج آموزه‌های انسان‌ساز و تعالی‌بخش آن.
۳. ظرفیت‌های موجود و بالقوه فرهنگی و قرآنی که از ره‌آوردهای ارزشمند انقلاب اسلامی و نظام به شمار می‌آیند اعم از شخصیت‌های حقیقی و حقوقی، مراکز متعدد و سازمان یافته قرآنی در عرصه‌های مختلف، علمی، پژوهشی، آموزشی، تبلیغی، رسانه‌های جمعی و... در ساختار حاکمیت و یا نهادها و تشکل‌های مردمی.
۴. ظرفیت ارتباطی بسیار ارزشمند سازمان به دلیل تشکیلات امتداددار در استان‌ها و شهرستان‌های کشور و ارتباط وثیق با مؤسسات مردمی و ارتباط جدی با طیف‌های مختلف معارفی قرآنی اعم از اساتید و پژوهشگران.
۵. رشد قابل توجه فن‌آوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات و امکان نشر و ترویج سریع، کم‌هزینه و فراگیر پیام‌ها و آموزه‌های نجات‌بخش قرآن کریم با بهره‌گیری از ظرفیت‌های متنوع فضای مجازی در ابعاد ملی، منطقه‌ای و جهانی.
۶. تأکید و اشعار قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سایر قوانین و اسناد بالادستی بر محوریت قرآن و لزوم توسعه فرهنگ قرآنی بویژه تقارن زمانی سند حاضر با برنامه هفتم توسعه و ظرفیت‌های موجود در آن.
۷. بسط فعالیت‌های قرآنی در اقصی نقاط میهن اسلامی و عدم انحصار آنها در سطح استان‌های پرجمعیت و برخوردار.

ضعف‌ها

۱. عدم حضور قرآن در نظام حکمرانی و تصمیم‌سازی مسئولان نظام و نازل بودن نگاه مسئولان به قرآن در حد ارتباطات ظاهری و فاصله جدی با نگاه عمیق و راهبردی رهبری انقلاب به امر قرآن و خلاء جدی در حوزه پژوهش‌های میدانی و کاربردی قرآنی، کمبود منابع و متون علمی، فرهنگی، هنری، ادبیات داستانی با مضامین قرآنی به تفکیک و متناسب با گروه‌های مختلف هدف بویژه کودکان، نوجوانان، جوانان و مسئولان.

۲. عدم انس بسیاری از آحاد جامعه به خصوص مسئولان و مدیران با قرآن و کم‌توجهی ایشان نسبت به فراگیری آموزه‌های نظری و عملی قرآن کریم به خصوص از منظر حکمرانی قرآنی.

۳. عدم توجه اصولی و راهبردی به موضوع «قرآن و فضای مجازی» که منجر به عدم حضور مؤثر و هدفمند در فضای مجازی و فقر شدید در حوزه تولید و عرضه آثار هنری با مضامین قرآنی به خصوص در سطح رسانه ملی و عدم استفاده مطلوب از ظرفیت‌های شبکه‌های درون و برون مرزی صدا و سیما در راستای توسعه فرهنگ قرآنی و محدود شدن بستر این مهم صرفاً در قالب شبکه قرآن و معارف سیما و رادیو قرآن، با دایره محدود مخاطبان و محدودیت اکثر برنامه‌ها به حفظ و قرائت قرآن و ضعف در ارائه معارف کاربردی قرآنی.

۴. ناکافی، ناپایدار، نابهنگام و نامتوازن بودن اعتبارات قرآنی و رضایت‌بخش نبودن فرآیند تأمین و تخصیص اعتبارات به دلیل غفلت مسئولان و مدیران دولتی نسبت به اهمیت راهبردی امور قرآنی و عدم توجه کافی و اصولی به توسعه فرهنگ قرآنی بعنوان حرکتی استراتژیک.

۵. نارسایی و ناکارآمدی در فرآیند، برون‌داد و پیامدهای آموزش‌های عمومی قرآن در سطح آموزش و پرورش و آموزش عالی و ناکارآمد بودن نظام تعلیم و تربیت قرآنی و عدم شناسایی، جذب و ارتقای سطح بینش، دانش و مهارت استعدادها و نخبگان جوان در سطح کشور و کم‌توجهی به امر خطیر تربیت قرآنی در

بسیاری از فعالیت‌های آموزشی و گسست معنادار سبک زندگی اقشار مختلف مردم با آموزه‌های قرآنی و اکتفای آن‌ها به تقدیس و احترام ظاهری آن.

۶. فقدان مدیریت راهبردی فعالیت‌های قرآنی و عدم ارتباط، تعامل و هم‌افزایی مؤثر بین دستگاه‌های حاکمیتی و مجموعه‌های مردمی با استفاده از ظرفیت‌های بالفعل و بالقوه کشور در راستای توسعه فرهنگ قرآنی و جزیره‌ای عمل کردن بسیاری از مراکز و سازمان‌ها و حتی تضعیف همدیگر.

۷. غفلت طراحان، برنامه‌ریزان و مجریان قرآنی از طیف گسترده‌ای از مردم و محدود شدن اکثر فعالیت‌های قرآنی به صنف و قشری خاص.

۸. فقدان نظام علمی نیازسنجی و آینده‌پژوهی در حوزه فرهنگ قرآنی و عدم انطباق بسیاری از طرح‌ها و برنامه‌ها با نیازهای روز و آینده جامعه و روزمرگی دستگاه‌های فعال قرآنی در طراحی و اجرای این فعالیت‌ها.

۹. فقر ایده و فکر بدیع و نو در مقابله با ابزارهای جبهه دشمن و روزآمدن نبودن بسیاری از راهبردها، راهکارها، روش‌ها و برنامه‌های قرآنی.

۱۰. ضعف در ارتباط مؤثر و کارآمد میان آحاد مردم و نخبگان قرآنی و نداشتن ارتباط مناسب، مؤثر و کافی جامعه علمی اعم از حوزه و دانشگاه با عرصه خطیر توسعه فرهنگ قرآنی و ناکافی بودن سطح این تعاملات.

۱۱. غفلت از ظرفیت وحدت‌آفرین قرآن میان برادران و خواهران شیعه و سنی و عدم وجود طرح و برنامه‌ای جامع برای استفاده از ظرفیت قرآنی اهل سنت کشور علی‌رغم استقبال پرشور اهل سنت کشور از فعالیت‌های قرآنی.

۱۲. افول تامل برانگیز حرکت‌های مؤثر در حوزه فعالیت‌های قرآنی خارج از کشور طی سه دهه گذشته در مقایسه با روند پرشتاب، بالنده، مؤثر و ابتکاری در دهه نخست انقلاب.

جمع‌بندی و تحلیل وضع موجود

پس از نظرخواهی از طیفی از صاحب‌نظران، پیش‌کسوتان قرآنی، مدیران پیشین و فعلی در سطح صف و ستاد^۱ در خصوص کم و کیف مؤلفه‌های شناسایی شده اعم از «قوت‌ها»، «ضعف‌ها»، «فرصت‌ها» و «تهدیدها» به عنوان عوامل مؤثر محیطی درون و برون سازمانی، این موارد با لحاظ پنج سطح اهمیت^۲ وزن‌دهی و سپس معدل‌گیری شده^۳ و در نهایت وزن نهایی هر یک از جهات چهارگانه محاسبه گردید و عوامل مورد اشاره به ترتیب درج اهمیت، در مفاد سند جانمایی و درج گردید.

به نظر می‌رسد هرچند مجموع و معدل وزن هریک از عوامل محیطی [هم در داخل و هم در خارج از سازمان] نسبت به دیگر موارد، اختلاف چشمگیری را نشان نداده و به نوعی توازن و تعادل متمایل هستند؛

با این وصف، در شرایط حاضر نقاط قوت در محیط داخلی نسبت به نقاط ضعف و بالعکس تهدیدها بر فرصت‌ها در محیط بیرونی از وزن نسبتاً بیشتری برخوردار بوده و این امر در محیط بیرونی به واسطه تعداد بیشتر موارد تهدید نسبت به فرصت‌ها، از تمایز محسوس تری حکایت دارد.

بر همین اساس شایسته بلکه بایسته است با اتخاذ استراتژی رقابتی (ST)، در ترسیم راهبردها و انتخاب راهکارهای مرتبط به حوزه مأموریت‌های اساسی و تکالیف حاکمیتی و در راستای تحقق اهداف کلان متناظر با هریک، به گونه‌ای عمل شود که برای اجتناب از تبعات منفی مترتب بر تهدیدهای محیطی، ضمن التفات به فرصت‌های موجود، بیش از هر چیز بر توان درونی سازمان تکیه شود تا در گام نخست، تهدیدها، کنترل و در گام بعدی بتوان آن‌ها را به فرصت تبدیل نمود و از این رهگذر، سازمان دارالقرآن الکریم به موازات ارتقای جایگاه خود در مدیریت راهبردی،

۱. بر اساس روش «تحقیق دلفی» - که بر نظر جامعه نخبگانی تأکید دارد.

۲. بر اساس طیف لیکرد.

۳. بر مبنای تقسیم مجموع امتیاز هر مؤلفه بر تعداد نظرات اخذشده در همام مؤلفه

در نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری کلان قرآنی کشور نقش مؤثرتری را ایفا نماید و طی سال‌های آتی با «حفظ، تقویت و توسعه نقاط قوت»، «کاهش نقاط ضعف با بهره‌مندی حداکثری از مزیت‌های داخلی»، «کاستن دامنه نفوذ تهدیدها» و «تلاش برای استفاده حداکثری از فرصت‌های موجود و بالقوه»، استراتژی تهاجمی و شتابنده (SO) [متکی بر حداکثر نقاط مثبت درون سازمانی و حداکثر فرصت برون سازمانی] جایگزین استراتژی رقابتی مورد نظر گردد.

امید است به یاری خدا و تلاش‌های هدف‌مند و سازمان یافته و پیش‌بینی و اعمال روند یادشده، در عرصه‌های کلان شش‌گانه [متناظر با مأموریت‌ها و اهداف بنیادین] راهبردها و راهکارهایی در تناظر با نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها (با لحاظ درجه اهمیت هر یک) انتخاب و اجرایی شود و با هم‌پوشانی لازم بین آن‌ها، زمینه‌های لازم تحقق اهداف و اجرای شایسته مأموریت‌ها فراهم‌گشته و با فائق آمدن بر چالش‌های موجود، شاهد تعالی سازمان و نیل به چشم‌انداز پیش‌بینی شده باشیم.

راهبردها و راهکارهای اجرایی

تمرکز بر مأموریت‌های اصلی تعریف شده برای پرهیز از تشتت مساعی و پرهیز از فعالیت‌های مقطعی و توجه به موضوعات و مسائل زیرساختی و جریان ساز در موفقیت سازمان بسیار مؤثر خواهد بود.

گرچه به جهت نگاه تخصصی، فعالیت‌های قرآنی در قالب مأموریت‌های مذکور و وظایف حاکمیتی طبقه بندی شده‌اند؛ با این وصف، نباید از نظر دور داشت که راهبردها، راهکارها و برنامه‌های قرآنی ذیل این عرصه‌ها با هم مرتبط بوده و نسبت به یکدیگر هم‌پوشانی خواهند داشت؛ از سویی اجرایی‌سازی مفاد سند راهبردی به ویژه مأموریت‌های اساسی و تکالیف حاکمیتی، نیازمند همدلی، همفکری و همکاری قسمت‌های مختلف سازمان و به موازات آن مشارکت دیگر نهادهای حاکمیتی، به خصوص سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری انقلاب اسلامی، سازمان رسانه‌ای سپهر، بنیاد هدایت و... و جریان‌ها و تشکل‌های مردم‌نهاد می‌باشد و لازمه این مهم علاوه بر تقویت «جریان‌های هم‌افزا» با دیگر سازمان‌ها و نهادهای قرآنی کشور و «مردم‌محوری و مردمی‌سازی» و «برون‌سپاری حداکثری امور اجرایی» به تشکل‌های مردمی و شبکه‌های اجتماعی با تأکید بر مقوله رشد گروه‌های مردمی و تقویت ساختار شبکه‌ای و جبهه‌ای میان آن‌ها است.

بر اساس همین باور «راهبردها و راهکارهای اجرایی» فعالیت‌های قرآنی سازمان دارالقرآن الکریم در آفق ۵ ساله، با توجه به «ارکان جهت ساز و پایه‌های معماری سند راهبردی» از یک سو و «شناخت و تحلیل وضعیت موجود» از سوی دیگر متناظر با هر یک از «مأموریت‌های اساسی» و «تکالیف حاکمیتی» تبیین و ترسیم شده است.

مأموریت اساسی اول: آموزش همگانی معارف قرآن در تمامی سطوح عمومی، تخصصی و تربیت کادر متخصص، با تأکید و تمرکز بر اُنس و فهم قرآن کریم و تدبر در این کتاب شریف

راهبرد ۱: بازتعریف نظام‌های آموزش قرآن با محوریت تدبر و اشراق این رویکرد در فعالیت‌های قرائت و حفظ

- راهکار ۱: انجام مطالعات کاربردی به منظور شناخت و تبیین سطوح و لایه‌های مختلف معارف قرآنی و تبیین سطوح مختلف ارتباط با قرآن بویژه تلاوت و تدبر با وضوح و تمایز میان کلیدواژه‌های قرائت، تلاوت، ترجمه، مفاهیم، تدبر و تفسیر قرآن کریم با تعیین شاخص‌ها و مؤلفه‌های آن‌ها

- راهکار ۲: شناسایی و تولید محصولات آموزشی و ترویجی جهت آشنایی اقشار مختلف مردم با مباحث تدبری قرآن کریم مشتمل بر آموزش مبانی، معارف و روش‌های تدبر در قرآن

- راهکار ۳: تولید محصولات آموزشی محتوا محور و ارائه پیام‌های شاخص و کاربردی قرآن کریم متناسب با نیازهای جامعه و انقلاب اسلامی

راهبرد ۲: توسعه و تعمیق گفتمان آموزش‌های معارفی و محتوا محور قرآن کریم در سطح کشور با استفاده از ظرفیت‌های درون و برون سازمانی

- راهکار ۱: طراحی و تامین زیرساخت‌های مورد نیاز از جمله طراحی و اجرای آزمون ملی استاد و مربی تدبر در قرآن.

- راهکار ۲: اولویت‌بخشی به آموزش تدبر در قرآن و ایجاد و تقویت زیرساخت‌های آموزشی پیش نیازها و مورد نیاز برای توسعه کارآمد جریان تدبر در سطح ملی

- راهکار ۳: کارشناسی، طراحی، برنامه‌ریزی و حمایت از برگزاری دوره‌های کاربردی و تخصصی آموزش تدبر در قرآن برای مخاطبان مختلف، به ویژه طلاب، دانشجویان، فرهنگیان، اساتید، مربیان و معلمان قرآن، اندیشه‌ورزان، سیاست‌گذاران و مدیران

راهبرد ۳: ساماندهی شبکه اساتید و مربیان تدبر در قرآن و تمرکز بر آموزش مخاطبان ویژه و اثرگذار

- راهکار ۱: شناسایی، آموزش، حمایت و شبکه‌سازی نیروهای متخصص و اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در امر تدبر در قرآن در سطح کشور با رویکرد مردمی‌سازی و مسجدمحوری

راهبرد ۴: الگوسازی محافل و کرسی‌های تلاوت قرآن کریم جهت ایجاد انس و تدبر در قرآن

- راهکار ۱: برگزاری کاروان‌های قرآنی و راه‌اندازی و الگوسازی جلسات بزرگ کرسی تلاوت در استان‌ها به سبک مقام معظم رهبری در کتاب طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن

مأموریت اساسی دوم: گفتمان‌سازی «قرآن زنده، پویا، فعال و اثرگذار» برای کاربردی‌سازی آموزه‌های قرآنی در زندگی عموم مردم در راستای اقامه فریضه جهاد تبیین

راهبرد ۱: ایجاد و تقویت زیرساخت‌های پژوهشی و گسترش تعاملات پژوهشی و تبیین و عرضه فکر، فرهنگ و معارف اسلامی با توجه به مسائل روز انقلاب اسلامی و رصد و تحلیل فعالیت‌های تبلیغی و ترویجی مرتبط با گفتمان‌سازی قرآنی

- راهکار ۱: تشکیل اتاق فکر و مرکز تولید محتوا با ترکیبی از صاحب نظران و افراد با تجربه و جوان خلاق و ایده پرداز

- راهکار ۲: تعامل و هم‌افزایی مؤثر با دستگاه‌های پژوهشی حاکمیتی و مجموعه‌های پژوهشی مردمی در اجرای فعالیت‌های پژوهشی مشترک

- راهکار ۳: افکارسنجی و نیازسنجی از طیف‌های مختلف مردم در ارتباط با قرآن با همکاری مؤسسات تخصصی
- راهکار ۴: پژوهش و تولید محتوا برای انتخاب عالمانه و کارشناسانه موضوعات کاربردی و به روز قرآنی با توجه به دغدغه‌ها، نیازها و ذائقه‌های اقشار مختلف مردم در راستای فریضه جهاد تبیین
- راهکار ۵: تبدیل شدن انتشارات تلاوت وابسته به سازمان دارالقرآن الکریم به مرجع تولید محتوای معارف قرآنی مورد نیاز انقلاب اسلامی
- راهکار ۶: رصد و آسیب شناسی جریان تبلیغ در کشور و ارائه راهکارهای مقابله هوشمندانه با تهاجمات فکری و فرهنگی و تبلیغی و رسانه‌ای دشمنان دین و انقلاب با استفاده از ظرفیت‌های فرهنگ قرآنی به موازات ارزشیابی تشخیصی، تکوینی و پایانی از اثربخشی فعالیت‌های تبلیغی و ترویجی و گفتمان‌سازی قرآنی
- راهبرد ۲: استفاده از ظرفیت هنر، رسانه و فضای مجازی و پایه‌گذاری، الگوسازی و جریان‌سازی حرکت‌های متنوع و اثربخش تبلیغی و ترویجی با مضامین قرآنی، متناسب با نیاز اقشار مختلف جامعه در جهت توسعه دامنه مخاطبان**
- راهکار ۱: بهره‌مندی حداکثری از ظرفیت‌های تبلیغ نوین و بسترهای فضای مجازی به منظور تبلیغ و ترویج فرهنگ قرآنی و گفتمان‌سازی قرآنی در جامعه
- راهکار ۲: تعامل و هم‌افزایی با ظرفیت‌های رسانه‌ای حاکمیت اسلامی و اعضای کمیسیون تبلیغ و ترویج شورای توسعه بویژه صدا و سیما، سازمان تبلیغات اسلامی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، و ..... در راستای ترویج گفتمان حکمرانی قرآنی
- راهکار ۳: تعظیم شعائر الهی و بزرگداشت مناسبت‌های انقلابی با طراحی و اجرای ویژه برنامه‌های قرآنی و راه اندازی و هدایت پویای قرآنی در مناسبت‌های دینی و انقلابی در راستای جهاد تبیین به خصوص در بهار قرآن (ماه مبارک رمضان)، ماه‌های محرم و صفر و دهه فجر انقلاب اسلامی

- راهبرد ۳: تقویت شبکه مردمی به منظور راهبری زیست بوم قرآنی با تکیه بر هسته‌های مردمی و بهره‌مندی حداکثری از ظرفیت نهاد خانواده.
- راهکار ۱: مواجهه اصولی و ایجابی با آسیب‌های اجتماعی از طریق طراحی و اجرای ویژه برنامه‌های تخصصی تبلیغی و ترویجی با محوریت خانواده و با تأکید بر اثربخشی بر کودکان و نوجوانان.
- راهکار ۲: حمایت از جریان‌های مردمی پیشرو و متعهد به مبانی و اصول ناب انقلاب اسلامی و مسجدمحور و استفاده از ظرفیت اماکن مذهبی و فضاهای عمومی در اجرای مسابقات و برنامه‌های تبلیغی و ترویجی.
- راهکار ۳: اولویت‌بخشی به تعامل و حمایت از جریان‌های مردمی و ساماندهی و هدایت و حمایت از هسته‌های مردمی پیشرو و متعهد به مبانی و اصول ناب انقلاب اسلامی به منظور گفتمان‌سازی قرآنی در سطح جامعه.
- راهکار ۴: ساماندهی شبکه فعالان قرآنی بویژه اساتید، طلاب، بانوان، حافظان و قاریان بعنوان کنش‌گران میدان جهاد تبیین.

تکلیف حاکمیتی اول: آموزش همگانی فنون و مهارت‌های قرائت قرآن کریم در تمامی سطوح عمومی، تخصصی و تربیت‌کادر متخصص

- راهبرد ۱: حفظ و تقویت زیرساخت‌های آموزش و سنجش فنون و مهارت‌های قرآنی و اشراب مباحث معنا محور
- راهکار ۱: بازتعریف، روزآمدی و استقرار نظام جامع آموزش قرآن با رویکرد مباحث معنامحور در عرصه آموزش و سنجش فنون و مهارت‌های قرائت قرآن کریم و تولید محتواهای آموزشی استاندارد و محتوا محور و تعیین شاخص‌های کمی و کیفی آن در افق پنج ساله
- راهکار ۲: شناسایی، حمایت و معرفی مؤسسات شاخص در امر آموزش محتوا محور فنون و مهارت‌های قرآنی و توسعه و تقویت این مراکز به ویژه در مناطق آسیب‌پذیر، محروم و مرزی کشور

- راهکار ۳: تعامل سازنده با کمیسیون آموزش عمومی شورای توسعه فرهنگ قرآنی و وزارت آموزش و پرورش

راهبرد ۲: حمایت از برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزش کاربردی و تخصصی

- راهکار ۱: حمایت از برگزاری دوره‌های کاربردی و تخصصی با رویکرد محتوامحوری در تعامل با حوزه‌های علمیه، آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها
- راهکار ۲: شناسایی و حمایت از استعداد‌های قرآنی
- راهکار ۳: تأمین، تربیت و ارتقاء کادرهای متخصص آموزشی در رشته و سطوح مختلف

راهبرد ۳: ارتقای نظام ارزشیابی آموزش فنون و مهارت‌های قرآنی

- راهکار ۱: تهیه، تدوین و اجرای نظام ارزشیابی آموزشی اعم از تشخیصی، تکوینی و پایانی و پیش‌بینی و اعمال حلقه‌های بازخورد و بهبود مستمر در درون‌داد، فرآیند، برون‌داد و پیامدهای فعالیت‌های آموزشی و تربیتی قرآنی

تکلیف حاکمیتی دوم: آموزش و تربیت حافظان قرآن کریم در تمامی سطوح عمومی، تخصصی و کادر متخصص

راهبرد ۱: حفظ و تقویت زیرساخت‌های آموزش و سنجش حفظ قرآن کریم

- راهکار ۱: تدوین و استقرار نظام جامع و روزآمد آموزش و سنجش حفظ عمومی و تخصصی قرآن کریم

- راهکار ۲: ارتقای سطح کمی و کیفی عملکرد دبیرخانه طرح‌های ملی اعطای مدارک حفظ عمومی و تخصصی به حفاظ با هدف تسهیل و تقویت خدمت‌رسانی به آن‌ها و طراحی ساز و کارهای ارتقای جایگاه اجتماعی و تکریم حافظان قرآن در جامعه
- راهکار ۳: تلاش در جهت انسجام ملی در امر ساماندهی و اعطای مدارک

عمومی و تخصصی به حافظان قرآن کریم و مزایای مترتب بر آن‌ها
- راهکار ۴: تعامل سازنده با ستاد راهبری حفظ و دستگاه‌های عضو آن

راهبرد ۲: حمایت از برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزش حفظ تدری

- راهکار ۱: حمایت از برگزاری دوره‌های کاربردی و تخصصی با رویکرد محتوا محور

در تعامل با حوزه‌های علمیه، آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها

- راهکار ۲: شناسایی و حمایت از استعداد های قرآنی در حوزه حفظ

- راهکار ۳: تأمین، تربیت و ارتقاء کادرهای متخصص آموزشی در رشته و سطوح

مختلف

راهبرد ۳: توسعه حفظ موضوعی قرآن کریم و اولویت بخشی به آن

- راهکار ۱: پژوهش و تولید محتوا برای انتخاب عالمانه و کارشناسانه موضوعات

کاربردی و به روز قرآنی با توجه به دغدغه‌ها، نیازها و ذائقه‌های اقشار مختلف مردم

- راهکار ۲: تدوین و استقرار نظام جامع آموزش و سنجش حفظ منتخب

متناسب برای همه مخاطبین

راهبرد ۴: ارتقای نظام آموزش، سنجش و اعطای مدارک عمومی و تخصصی

- راهکار ۱: تهیه، تدوین و اجرای نظام ارزشیابی و بهبود مستمر در درون داد،

فرآیند، برون داد و پیامدهای فعالیت‌های آموزشی و تربیتی قرآنی

تکلیف حاکمیتی سوم: هدایت، حمایت و نظارت هدفمند شکل‌های قرآنی

مردم نهاد (مؤسسات، خانه‌های قرآن، پایگاه قرآنی مساجد و...) و جهت دهی

فعالیت‌های این مراکز به سمت مباحث کاربردی و مورد نیاز جامعه (جهاد تبیین،

سبک زندگی، تدبیر و...)

راهبرد ۱: توسعه مشارکت‌های مردمی و شبکه‌سازی فعالان قرآنی

- راهکار ۱: مطالعه و تدوین نقشه راه توسعه و ساماندهی مشارکت‌های قرآنی مردمی

- راهکار ۲: شناسایی و بهره‌مندی بیشتر از ظرفیت‌های قانونی موجود و تلاش در

جهت تسهیل و رفع تنگناها و محدودیت‌های قانونی و اجرایی حضور فعال تر تشکل‌های

قرآنی مردمی و جریان انسانی پیشرو، توانمند و اثرگذار قرآنی شاخص و انقلابی

- راهکار ۳: شناسایی، سامان‌دهی، شبکه‌سازی و معرفی نیروهای متخصص و اشخاص حقیقی و حقوقی فعال، شاخص و پیش‌رو در مباحث کاربردی مورد نیاز جامعه

- راهکار ۴: تدوین شاخص‌های تشکل قرآنی تراز انقلاب اسلامی و تقویت شبکه مردمی انقلابی و پیش‌رو و حمایت همه جانبه مادی و معنوی و تقویت هسته‌ها و انجمن‌های تخصصی قرآنی توانمند و اثرگذار در توسعه فرهنگ قرآنی

- راهکار ۵: ایجاد زیرساخت‌های لازم جهت انتقال تجارب و ایده‌ها، شکل‌دهی ارتباط، همکاری و هم‌افزایی بین فعالان قرآنی

راهبرد ۲: توانمندسازی سرمایه‌های انسانی جریان‌های قرآنی مردم‌نهاد از جهت فکری، برنامه‌ای و مهارتی

- راهکار ۱: جهت دهی به تشکل‌های قرآنی مردمی در اجرای برنامه‌های متنوع و متناسب با حوزه عترت به ویژه از طریق آموزش و ترویج معارف و تراث گران‌سنگ اهل بیت (نهج البلاغه، صحیفه سجادیه و...) به عنوان تفسیر ناب معارف قرآنی

- راهکار ۲: هدایت تشکل‌های قرآنی مردمی در جهت اولویت‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی با اعمال کنش‌ها و واکنش‌های به‌هنگام و هوشمندانه در تحولات کلان جامعه بر مبنای خط ناب انقلابی و هم‌سو با دیدگاه‌های امامین انقلاب

- راهکار ۳: مدیریت دانش و طراحی و اجرای نظام آموزش و توانمندسازی عناصر قرآنی مؤثر و مدیران و کادر اجرایی و آموزشی تشکل‌های قرآنی مردمی و ارتقای سطح فکری، علمی و عملیاتی آن‌ها

راهبرد ۳: تقویت و ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز برای رشد نوآوری‌های قرآنی در عرصه‌های مختلف فعالیت‌های قرآنی

- راهکار ۱: حمایت از راه‌اندازی مراکز آموزشی، تولید محصولات و ارائه خدمات نوآورانه قرآنی

- راهکار ۲: حمایت از راه‌اندازی مراکز تعالی سرمایه‌های انسانی، محصولات و خدمات نوآورانه قرآنی با عنایت به مأموریت‌های سازمان دارالقرآن الکریم

- راهکار ۳: تسهیل‌گری در استفاده مجموعه‌های مردمی از خدمات دولتی و حاکمیتی مرتبط با نوآوری‌های قرآنی
- راهکار ۴: ایجاد بستری به منظور کشف، شناسایی و شبکه‌سازی میان فعالان حوزه نوآوری‌های قرآنی با اولویت حمایت از برگزاری جایزه و رویدادهای رقابتی مرتبط با این حوزه

تکلیف حاکمیتی چهارم: ساماندهی و نظارت بر امور چاپ و نشر مکتوب و الکترونیک قرآن کریم

- راهبرد ۱: تقویت جایگاه قانونی نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم و توسعه و تثبیت زیرساخت‌های آن
- راهکار ۱: تثبیت و بهره‌برداری کامل از قوانین موجود در نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم
- راهکار ۲: به‌روزرسانی آیین‌نامه‌ها و ضوابط نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم
- راهکار ۳: ایجاد زیرساخت‌های لازم و گسترش دایره نظارت بر متون قرآنی در محصولات دیجیتال
- راهبرد ۲: تقویت و بهبود فرآیندهای نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم
- راهکار ۱: بهینه‌سازی و تقویت فرآیندهای نظارت و ارزیابی و صدور مجوزها
- راهکار ۲: ساماندهی و دانش‌افزایی فعالان حوزه چاپ و نشر قرآن کریم (محققان، مترجمان، خوش‌نویسان، مصححان، ناشران و ...)
- راهکار ۳: انجام مطالعات لازم به منظور استانداردسازی علمی فرآیندهای چاپ و نشر قرآن کریم

و من الله التوفیق